

УКАЗАНИЯ

ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА И АЛГОРИТЪМА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ СЛУЧАИ НА УСТАНОВЯВАНЕ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО И УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА В ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ПРОФ МАРИН ДРИНОВ“

Настоящите указания са разработени във връзка със Заповед № РД09-3543/01.11.2023г. на Министъра на образованието и науката и приложеният към нея: **Механизъм** за повишаване капацитета на педагогическите специалисти за подобряване на сигурността на средата в училище посредством предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества. Основна цел на разработения от МОН документ е очертаване на рамки на съвместен механизъм за предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества в училищата.

1. **ПАРТНЬОРИ**, работещи съгласно Механизма съгласувано с училището за предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества сред учениците.

- ✚ МЗ – Министерство на здравеопазването
- ✚ МОН – Министерство на образованието и науката
- ✚ МВР – Министерство на вътрешните работи
- ✚ ДАЗД – Държавна агенция за закрила на детето
- ✚ НСОСРБ – Национално сдружение на общините в Република България
- ✚ ОДМВР – Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи
- ✚ ОБСНВ – Общински съвети по наркотични вещества
- ✚ ПИЦ – Превантивно-информационни центрове
- ✚ НСНВ – Национален съвет по наркотични вещества
- ✚ Неправителствени организации

2. **НАСОКИ ЗА РАБОТА** на училищната общност по отношение предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества.

✚ Информираност

❖ Превенция – необходимо е осигуряване на информация на подрастващите за вредите от употребата на наркотични вещества и последствията, които те могат да имат върху здравето, ученето и бъдещето на ученика. Това може да се осъществи чрез провеждане на информационни кампании, уроци, насочени към превенция на наркотиците, организиране на дискусии и семинари и др. Да се обърне внимание на:

- *опасността от новите дизайнерски дроги и наркотични вещества*, които причиняват трайни щети върху психиката на личността, а в доста чести случаи водят и до летален изход. Едни от най-разпространените наркотични вещества в Р България са марихуаната и синтетичните наркотични вещества – амфетамини, но в последните години навлязоха райски газ и комбинирани наркотични субстанции;

- при интерпретиране на темата за употребата и злоупотребата с психоактивни вещества в контекста на новите вещества, които се разпространяват, не стои въпросът за пристрастяването, а за *трайни и продължителни увреждания и загуба на живот*.

❖ Разпознаване на случаи на употреба на наркотични вещества от ученици и подрастващи и реакция в такива ситуации. Информирание и обучение на педагогическите и непедагогическите специалисти, на родителите и работещите с подрастващи за **признаци, които могат да помогнат при разпознаването на случаите на употреба:**

- *Физически промени* - необичайни покачвания или загуби на тегло, красноречие, необичайно разширени или стеснени зеници, осезаеми промени във външния вид (кожни проблеми, negliжирана визия и пр.).

- *Промени в поведението и настроението* - Учениците и подрастващите, които употребяват наркотични вещества, често проявяват промени в поведението и настроението си. Това може да включва изолация, намалена учебна успеваемост, нередовно посещаване на училище, промени във връзките със семейството и приятелите, агресивност, раздразнителност, депресия или еуфория.

- *Финансови проблеми* – при употребяващите наркотични вещества често възникват финансови проблеми. Те може да се опитват да събират пари по необичаен начин или да проявяват необяснимо поведение на недостиг на средства.

- *Пропуски и незадоволителни резултати в училище* - Употребата на наркотични вещества може да доведе до нередовно посещаване на училище, пропуски на уроци или незадоволителни резултати в учебните постижения.

Необходимо е да се отбележи, че е от значение да се наблюдават повече от един от посочените признаци и да се подходи внимателно към събиране на допълнителна информация посредством разговор с ученика, да се привлече училищния психолог при изясняване на възникналата хипотеза, да се проведе разговор със съученици на ученика и др., преди да се предприемат следващите стъпки.

✚ Реакции на педагогически специалисти и на непедагогически персонал в случаи на констатиране на разпространение на наркотични вещества.

- ❖ **Сигнализиране** - Педагогическите специалисти или непедагогическият персонал са длъжни да сигнализират на отговорните лица в училището, директора и заместник-директор, за констатирането на разпространение на наркотични вещества. Сигналът трябва да бъде предаден възможно най-скоро след узнаването, за да се предприемат подходящи мерки.

- ❖ **Документиране на случая** - Необходимо е да се документират всички подробности относно констатирания случай на разпространение на наркотични вещества. Това може да включва датата, часа и местоположението на инцидента, имената на засегнатите ученици и всички други важни факти. Документирането се осъществява чрез писмен доклад (*Приложение 15*), който се регистрира с вх. номер в деловодството.

- ❖ **Спазване на процедури:** Педагогическите специалисти и непедагогическият персонал са длъжни да спазват следната Процедура за реагиране при установени случаи на разпространение на наркотични вещества.

- ✚ **Създаване на Екип за взаимодействие с отговорните институции.** Екипът е мултидисциплинарен и включва представител на отдела за закрила на детето в дирекция „Социално подпомагане“, на районното управление на полицията (РУП), на регионалното управление на образованието (РУО), на общинския съвет по наркотичните вещества (ОбСНВ).

- ✚ **Планиране на дейности.**

- ❖ Директорът изготвя при необходимост **план за подкрепа** на засегнатия ученик или план за превенция с цел предпазване на останалите ученици от употреба и злоупотреба с наркотични вещества.

- ❖ **Ръководството на училището и здравните служби планират** съвместни дейности, които да насочат учениците към здравословен начин на живот и да ги предпазят от употреба на наркотични вещества. Това може да включва информационни кампании, предоставяне на консултации и подкрепа на учениците и техните семейства.

- ❖ **Екипът за взаимодействие с отговорните институции планира** съвместно дейности за ограничаване и прекратяване на последствията от употребата и разпространението на наркотици.

- ✚ **Взаимодействие на страните по случая и компетентните институции:**

- ❖ **Взаимодействие на училищното ръководство със здравните служби в случай на употреба на наркотични вещества.**

В случай на употреба на наркотични вещества в училище взаимодействието между училищните органи и здравните служби е от изключителна важност и е от съществено значение за предотвратяване на употребата на наркотични вещества сред учениците и за осигуряване на подходяща помощ на засегнатите лица.

Аспекти на взаимодействието със здравните служби:

- *Идентификация и сигнализиране:* Училищното ръководство и психолозите се обучават относно разпознаване на признаците на употреба на наркотични вещества от учениците. При установяване на такива признаци психолозите задължително уведомяват директора на училището, който от своя страна е длъжен да сигнализира здравните служби.

- *Сътрудничество със здравните служби:* Ръководните органи на училището си сътрудничат със здравните служби, за да осигурят подходяща подкрепа и помощ на учениците, които употребяват наркотични вещества. Това може да включва консултации със специалисти, предоставяне на информация и обучение на учители и персонал, както и създаване на програми за превенция и рехабилитация.

- *Планиране на дейности:* Ръководството на училището и здравните служби планират съвместни дейности, които да насочат учениците към здравословен начин на живот и да ги предпазят от употреба на наркотични вещества. Това може да включва информационни кампании, предоставяне на консултации и подкрепа на учениците и техните семейства.

- *Обмен на информация:* Училищното ръководство и здравните служби определят механизми за обмен на информация относно случаи на употреба на наркотични вещества в училище с оглед по-добро разбиране на проблема и вземане на подходящи мерки за неговото решаване.

- *Подкрепа на засегнатите ученици:* Ръководните органи на училището и здравните служби работят заедно, за да осигурят подходяща подкрепа и помощ на учениците, които са засегнати от употреба на наркотични вещества. Това може да включва психологическа подкрепа, консултации със специалисти и участие в програми за рехабилитация.

❖ **Взаимодействие на учениците с училищното ръководство и отговорните институции в случаи на разпространение и на употреба на наркотични вещества.**

Необходимо е да бъдат осигурени административни възможности учениците да сигнализират в случай, че станат свидетели на разпространение или употреба на наркотични вещества или ако са били принуждавани или склонявани да закупват наркотици от свои съученици или лица в или извън училище. Това включва:

- *Информирание на училищното ръководство:* Учениците се обръщат към училищното ръководство – директор или заместник-директор, и го информират за ситуацията с разпространение или употреба на наркотични вещества, на която са станали свидетели.

- *Информирание на училищния психолог:* Учениците имат право да се консултират с училищния психолог. Тези специалисти могат да предложат подходящи решения и да предоставят подкрепа както на засегнатия ученик/ученици, така и на учениците, които съобщават за случаи на разпространение и на употреба на наркотични вещества.

- *Създаване на условия за подаване на анонимни сигнали:* Училищното ръководство осигурява възможности в училището за анонимно съобщаване от учениците на информация за употреба на наркотици или разпространение на наркотици. Това се осъществява посредством анонимната кутия за жалби и сигнали или телефонни линии, например: 116 111.

- *Информирание на учениците за възможности да се обръщат и директно към органите на реда:* Ръководството на училището чрез класните ръководители е длъжно да информира учениците за възможностите да се обръщат и директно към органите на реда, в случай че ученик се почувства сериозно застрашен от ситуации на принуждаване или склоняване да закупува наркотици от свои съученици или лица в или извън училище или стане

свидетел на такава ситуация. Органите на реда разполагат със специализирани екипи и ресурси, които помогнат в борбата с употребата на наркотици в училищната общност.

- Важно е да се знае, че възрастова особеност на подрастващите тийнейджъри, когато най-често се случва първият досег с наркотични вещества, е характерна със стремежа да се експериментира, но същевременно подрастващите се страхуват за себе си, усещат, че имат по-ниска волева устойчивост да устояват на натиска на връстници, които могат да ги тласкат към рисково поведение, и са по-склонни да се доверят на възрастен от училище, авторитет за тях, отколкото да споделят в семейната среда. В този смисъл педагогическите специалисти следва да се стремят да изградят отношения на доверие с подрастващите и да приемат всеки постъпил от тях сигнал с необходимата сериозност.

❖ **Комуникация с родителите в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества от децата им.**

Комуникацията с родителите от страна на училището като институция е от съществено значение в случай на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества от учениците, както и за решаването на проблема с употребата на наркотични вещества в училище. Тя трябва да бъде информативна, открита и съдържателна, с акцент върху подкрепата и ресурсите, налични за засегнатите ученици и техните родители.

Аспекти на комуникацията с родителите:

- *Информирание:* Директорът е длъжен да запознае родителите с влезлите в сила Указания за действие при работа в случаи на разпространение, употреба и/или държане с цел разпространение на наркотични вещества или техните аналози в училищата и прилежащата им територия. Ръководството на училището информира родителите за случаи на установена употреба или разпространение на наркотични вещества от децата им в училището. Тази информация се предоставя възможно най-скоро, за да се осигури разбиране за сериозността на проблема.

- *Открита комуникация:* Необходимо е да се поддържа открита и прозрачна комуникация с родителите. Трябва да се предоставят ясни и точни детайли относно случая, включително мерките, които са взети от училището и здравните служби. Родителите се информират за възможностите за подкрепа и помощ, които са налични.

- *Индивидуален подход:* Всеки случай се разглежда индивидуално, като се вземат предвид нуждите и специфичните обстоятелства на детето и неговото семейство. Родителите се канят на среща с ръководството на училището и представители на здравните служби, за да обсъдят възможния подход и действия.

- *Предоставяне на ресурси и подкрепа:* Родителите се информират от училищното ръководство за наличните ресурси и програми за подкрепа на децата, които са засегнати от употребата на наркотични вещества. Това може да включва консултации със специалисти, участие в рехабилитационни програми или други форми на помощ.

- *Сътрудничество и последователност:* Необходимо е да се установи сътрудничество между училищните органи и родителите в решаването на проблема с употребата на наркотични вещества. Това изисква съвместна работа, за да се осигури последователност в мерките и подкрепата, предоставяни на засегнатите ученици.

Комуникацията с родителите е от решаващо значение за

✚ Спазване на конфиденциалност за подателите на сигнали.

- ❖ **Участниците в Екипа за взаимодействие с отговорните институции** подписват декларация за неразгласяване на информация за случаите, които се разглеждат.

- ❖ **Родителите** декларират своето съгласие или несъгласие за получаване на психологическа подкрепа.

- ❖ **Работещите в училище** са задължени да дават навременна информация на компетентните органи, описани в процедурата при установяване случай на употреба и/или

ОУ „ПРОФЕСОР МАРИН ДРИНОВ“

гр. Панагюрище

ул. «Д.Спасов» №1^а; 64042 – канцелария, e-mail: info-1301731@edu.mon.bg

разпространение на наркотици, но дискретно и без намеса на лица, които не притежават съответната компетентност.

Приложения:

1. Схеми за прилагане на Механизма.
2. Правила и процедури за противодействие на наркотичните вещества в училище.
3. Бланка „Информация за случай на разпространение и употреба на наркотични вещества в училище“.

ЕКАТЕРИНА ФУТЕКОВА

Директор на ОУ „Проф. Марин Дринов“

